

Ронська О.Г.
викладач кафедри аудиту,
ревізії та аналізу,
Тернопільський національний економічний
університет, м. Тернопіль, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРАЦЕОХОРОННІ ВИТРАТИ

В умовах динамічних змін внутрішнього і зовнішнього середовища господарювання ефективність діяльності підприємства неможлива без належного рівня обліково-інформаційного забезпечення. Надійність облікових даних – запорука прийняття виважених і своєчасних рішень на всіх ієрархічних рівнях управління суб'єкта господарювання.

Будь-яка управляюча система повинна мати у своєму розпорядженні необхідну об'єктивну та достовірну інформаційну базу для виконання своїх функцій. Під інформаційною базою розуміємо певну цілеспрямовану сукупність даних, що відображають стан об'єктів та їх взаємовідносини в певній предметній області дослідження [2]. Стан та взаємовідносини між об'єктами в процесі працезохоронної діяльності зумовлюються організаційними та технологічними особливостями виробничого процесу з видобутку вугілля на шахтах. Спрямованість системи обліку витрат з охорони і безпеки на певного користувача (внутрішнього або зовнішнього) вказують на цілеспрямованість такої інформаційної бази. Тому створення такої бази про витрати на виробничі потреби загалом і, витрати на охорону праці та техніку безпеки вугледобувного підприємства можливе тільки на основі систем нормування, планування та обліку, побудованих адекватно до їх організаційних та технологічних особливостей та зосередженої на потребах користувачів.

Зовнішні та внутрішні користувачі інформації вимагають для роботи адекватної їхнім потребам інформації про видобуток вугілля, його собівартість і рентабельність, продуктивність праці, збут та інші показники (на жаль, більшість досліджуваних підприємств галузі збиткові), що пояснюється, крім

інших причин природного і технічного характеру, відсутністю інформації в реальному часі про явища і процеси в економіці шахти. Для аналізу справ потрібна щоденна інформація про події в економічному житті стосовно яких проводять аналіз, обробку інформації та подання її, як продукту готового до вжитку різним категоріям користувачів. Однак користувачів цікавить фінансова та майнова стійкість, спроможність розрахуватись з боргами, маркетингові позиції підприємства та ефективність управління. Інформацію для таких користувачів, наводять у фінансовій звітності підприємства, яка складається з метою відобразити результати діяльності за минулий період, що дає можливість сформулювати уяву про становище підприємства та тенденції його розвитку на майбутнє.

Інші - зосереджують увагу на показниках працезахоронної діяльності, прийнятті ефективних тактичних та оперативних рішень стосовно доведення ресурсного потенціалу шахти у відповідність з вимогами нормативно правових актів з охорони праці, невиконання яких веде не тільки до значних штрафів, втрат й унеможливує досягнення стратегічних цілей поставлених вищим керівництвом. Інформація, що подається внутрішнім користувачам, в принципі є детальнішою та більш зацікавленою на пошук оптимальних рішень, які дозволяють ефективно використовувати ресурси на охорону праці, максимізації видобутку вугілля та грошових надходжень, розвитку підприємства, зміцнення позицій безпечного виробничого процесу вугледобування.

Тому не можна сказати, що інформація, релевантна для одних користувачів, буде такою ж для інших. Інформація про витрати на підготовчі, очистні, вентиляційні, дегазаційні, осушувальні та інші працезахоронні роботи повинна повністю відтворювати в економічних показниках робочий процес вугледобування з аналізом причин відхилень від плану при здійсненні технологічного процесу видобутку вугілля.

Таким чином, облікова система є основним джерелом постачання економічної інформації. Для підготовки неупередженої, об'єктивної та релевантної інформації про обсяг вугледобування і пов'язаних з ним витрат на

охорону праці, для чого підприємство повинно мати адекватну методику обліку витрат.

Дослідження організації обліку витрат на охорону праці підприємства з огляду на вимоги щодо інформаційних ресурсів для аналізу і контролю є важливим завданням. Належно організована система їх обліку передбачає знання потреб управління, і зокрема розробки методики аналізу різноманітної релевантної, достовірної, доречної і своєчасної інформації [1]. Тому, перед кожним підприємством вугільної галузі економіки постає проблема формування оптимальної системи організації обліку витрат, адекватної умовам їх господарювання, організаційно-виробничій структурі, використовуваним технологіям, а також особливостям вугільної галузі.

Галузеві особливості вугільних шахт, вимоги до підготовки їх кадрів, наявність обчислювальної техніки й комп'ютерних програм, економічні зв'язки між структурними підрозділами впливають на організацію обліку витрат.

Щодо вугільних шахт то виділяють централізовану і децентралізовану форми організації обліку. Проте, як свідчать результати наших досліджень, говорити про абсолютну централізацію обліку можна тільки тоді, коли підприємство не має структурних підрозділів.

Кожна із систем організації обліку має переваги та недоліки, але у випадку шахт централізацію витрат на охорону праці здійснити не можливо. ДП «Львіввугілля» та його віддалені підрозділи, обмежуються тільки загальними звітними показниками.

Доцільним вважаємо використання комбінованої форми організації з високим ступенем децентралізації обліку витрат на охорону праці, що посилює загальний процес контролю за коштами на охорону праці.

Як бачимо з табл. 1.1. для організації обліку витрат на охорону праці запропоновано здійснення таких заходів:

- визначення підрозділу чи окремих осіб, відповідальних за організацію обліку витрат на охорону праці в цілому по підприємству;

Таблиця 1.1.

Переваги та недоліки форм організації обліку витрат на охорону праці на підприємствах вугільної промисловості

Форма організації обліку	Переваги	Недоліки
Централізована	<ul style="list-style-type: none"> - контроль за правильним і своєчасним складанням документів: нормативних, розпорядчих, звітних і облікових з питань охорони праці; - забезпечення інформаційних потреб працеохоронного менеджменту і управлінського персоналу; - забезпечення зведених даних обліку для потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів структурованих за видами витрат: відшкодування потерпілим; пільги та компенсації; витрати на профілактику; витрати на ліквідацію наслідків; штрафи та інші санкції 	<ul style="list-style-type: none"> - відірваність контролю за витратами на охорону праці та техніку безпеки від місць їх виникнення» - недостатнє інформаційне забезпечення керівників структурних підрозділів для прийняття управлінських рішень; - зниження оперативності впливу на факти і процеси охорони праці, що пов'язано з певним терміном очікування вказівок від вищих ланок управління

<p style="text-align: center;">Комбінована (із високим ступенем децентралізації)</p>	<p style="text-align: center;">- забезпечення інформаційних потреб операційного менеджменту;</p> <p style="text-align: center;">- наближення облікового апарату до місць виникнення витрат на охорону праці, що зумовлює підвищення ефективності їх обліку і аналізу, можливості швидкого реагування на негативні явища, процеси і умови праці завдяки наявності оперативної обліково-аналітичної інформації.</p>	<p style="text-align: center;">- збільшення витрат на утримання обліковців структурних підрозділів (витрати на укомплектування робочих місць технікою, зв'язком, програмним забезпеченням);</p> <p style="text-align: center;">- послаблення контролю за витратами зі сторони головного бухгалтера;</p> <p style="text-align: center;">- унеможливлення забезпечити оперативність даних поза умовами комп'ютерної обробки облікової інформації.</p>
--	---	---

- установлення підрозділів, відповідальних за надання оперативної інформації, періодичності надання, звітів а також користувачів інформації;
- розробка методів збору, обробки, аналізу і оптимізації кошторису витрат на охорону праці;
- розробка макетів внутрішньої документації та звітів, які фіксують витрати на охорону праці, виходячи з особливостей діяльності шахти;
- включення питань якості та оцінки витрат на охорону праці як складової схем управління, навчання та інструктаж працівників шахти, коли кожен працівник повинен зрозуміти важливість та економічне значення охорони праці, усвідомити, що досягнення високого рівня охорони праці важливе не лише для успіху і фінансового зростання підприємства, а й для кожного працівника, зокрема у попередженні летальних чи нещасних випадків на виробництві.

Для дотримання безпечних умов трудової діяльності потрібно систематично проводити інформування членів трудових колективів про можливість нещасних випадків на виробництві та їх недопущення не лише в усній формі, а й на основі візуальних методів (схеми, таблиці, діаграми та ін.).

Реалізація заходів щодо значних зусиль та часу і надалі може бути використана для удосконалення системи облікової та аналітичної діяльності на підприємствах вугільної промисловості.

Список використаної літератури:

1. Вовчак І.С. Інформаційні системи та комп'ютерні технології в менеджменті: Навч. посіб. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 354с;
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр.. і доп. – К: Знання, 2006. – 350с.